

FÉNYKÉP- ÉS FOTÓMŰVÉSZETI TÁR

GYŰJTEMÉNYEK, KIÁLLÍTÁSOK

A nemzeti könyvtárban a fényképek jelenléte szinte egyidős a fényképezés létrejöttével. Az akkori Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára műtárgyakról és személyekről már az 1840–50-es években is szerzett be „fény által készített képeket”, dagerro-, ferro-, ambró- és más típusú formájában, elsősorban Párizsból és Münchenből. Ezek és a későbbi évtizedekben elterjedt nagyméretű, 18x24, 13x18, 6x9 centiméteres üveglemezek, síkfilmek és fényképek, mintegy negyvenezer fényképezési egység képezte a Nemzeti Múzeum Történelmi Arcképcsarnoka, majd a kettéválás után az Országos Széchényi Könyvtár Mikrofilm- és Fényképtára gyűjteményének alapjait.

Intézményünk a Magyar Nemzeti Múzeumtól és sok közgyűjteménytől eltérően – melyek a párizsi Bibliothèque National kiváló mintáját követve mielőbb önálló fényképtárat hoztak létre – csak a nagy fényképezési gyűjteményegységeket hagyta egyben és adta át a Mikrofilmtárnak mint központi gyűjtőhelynek (pl. az I. világháborús fényképgyűjtemény 10–12 000 darabját, Escher Károly fotóművész (1890–1966) életművének közel 30 000 negatívot és képet kitevő gyűjteményét stb.). Az egyedi képeket és a kisebb fényképegységeket a rajtuk látható ábrázolások témája, illetve a személyek foglalkozása szerint szétosztották színházi, zenei, irodalmi tárhelyekre, azaz a Kéziratárba, a Zeneműtárba, a Színháztörténelmi Tárhoz, ahol a fényképeket együtt tárolták a papír- és egyéb dokumentumokkal. Ez a gyakorlat sok kárt okozott, és a fényképek egy részének pusztulását eredményezte.

Ez a korszak azonban lezárult. Megfelelő előkészítés után az összes eredeti fénykép az Országos Széchényi Könyvtár 2006-ban létrejött Fénykép- és Fotóművészeti Tárába került. Ennek alapját az a gyűjtemény alapozta meg, melyet a Magyar Fotóművészek Szövetsége és az Országos Széchényi Könyvtár közös elhatározása és a magyar kulturális tárca támogatása alapján hoztak létre 2000 végén. Ez a Jelenkori Fotóművészeti Gyűjtemény és Dokumentációs Központ 2001 óta a Főigazgatói Kollégium döntése alapján a Mikrofilm- és Fényképtárban önálló szervezeti egységként működik a könyvtár Hold utcai részlegében.

Célja, hogy gyűjtse, feldolgozza, megőrizze és közvetítse a jelenkor fotográfiai értékeit és dokumentumait. Bekapcsolja azokat a „nemzet emlékezetébe”, hozzáférhetővé tegye kutatók, történészek, muzeológusok, elméleti szakemberek és a nagyközönség számára. A művek nyilvánosságra hozatalával, széleskörű hazai és nemzetközi bemutatásával,

publikációs lehetőségekkel „segítse a kiemelkedő fotóművészeti, fotográfiai alkotások érvényesülését.”

A Központ több nagy magyar fotóművészeti vilákkiállítás anyagát is megkapta a Magyar Fotóművészek Szövetségétől, pl. a „Tánc a fotóművészetben”, a XXI. Magyar Sajtófotó Kiállítás anyagát vagy a „Franciaországi Magyar Évad” keretében bemutatott képeket.

Gyarapodott a gyűjtemény jeles fotóművészek egyéni hagyatékaival is, Ceglédi Tóth István, Eifert János, a már elhunyt Lussa Vince, Molnár Edit, Keleti Éva, a most már 102 éves Tabák Lajos, Borsos Mihály, Szamódy Zsolt, Benkő Imre, Horváth Dávid és még sokan mások is ajándékoztak képanyagokat gyűjteményünknek.

A gyűjteményben szereplő több, mint másfélszáz fotóművészről digitális enciklopédiát készítettünk, amelyben életrajzi adataik mellett kiállításai és legismertebb fotóművészeti alkotásai is szerepelnek. Eddig 95 művész anyaga készült el az enciklopédia számára.

Azon túlmenően, hogy az igen értékes műalkotások védelmét biztosítjuk a Mikrofilm- és Fényképtár Hold u. 6. szám alatt működő légkondicionált archívumában, az alkotók képeiből minden évben egy-egy nagy, életművet bemutató kiállítást is rendeztünk könyvtárunk főépületének VI. szintjén, az „Ars Librorum” kiállítóterben. A Ceglédi-Tóth-, a Tabák-, a Lussa-kiállítások után 2006-ban Nagy Lajos fotóművész – aki éppen ekkor töltötte be 80. életévét –, gyűjteményes bemutatóját rendeztük meg „Képek 50 év fotográfiáiból” címmel. Egy nagy életmű nagy alkotásainak seregszemléje volt e kiállításunk, melynek megnyitójára – ritka kivételként – a magyar fotóművészek szinte teljes létszámban eljöttek. Több ezren tekintették meg a képeket, és diákoktól, egyetemi oktatóktól, egyházi személyiségektől, kutatóktól számtalan dicsérő szó került a vendégkönyvbe.

Nagy Lajos fotósnak a VII. szinten, az olvasói térben felállított kiállítása összekapcsolódott az „’56 a nemzetközi sajtó tükrében” című kiállítással. Az egykorú újságok fotói mára már szinte csak mikrofilmek segítségével őrződtek meg, de jól dokumentálják, minden időben milyen nagy jelentősége van a fényképeknek és az azokat létrehozó, úgynevezett „látó-embereknek”, a fotósoknak.

Bízunk benne, hogy a Fénykép- és Fotóművészeti Tárból őrzött alkotások rendszeres kiállításokon való bemutatásával öregbítenünk tudtuk intézményünk jó hírnevét itthon és szerte a nagyvilágban.

Nagy Zoltán
znagy@oszk.hu

Nagy Lajos fotóművész kiállítása
Képek 50 év fotográfiáiból 1956–2006 címmel 2006-ban –
az '56-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulóján – volt látható
könyvtárunk VII. emeleti katalógusterében.
A kép címe: *1956. október 23. Szabadságra vágva!!!*

Lussa Vince (jobbra) fotóművész képeiből
2005 őszén láthattak kiállítást az érdeklődők a könyvtár
Ars Librorum kiállítóterében.

